

Торговельні наслідки ведення зовнішньої політики Росії в Україні та світі (2014–2020 рр.)

УДК 327.341

DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2021-4.14>

Войтенко Юрій Миколайович
 orcid.org/0000-0003-3077-2207
 кандидат історичних наук, доцент,
 доцент кафедри політології
 Університету Григорія Сковороди
 в Переяславі
 вул. Сухомлинського, 30, Переяслав,
 Київська область, Україна

У статті здійснено порівняльну характеристику товарообігу, експорту та імпорту товарів у Росії в період 2014–2020 рр. проти 2013 р. Дослідження містить показники експорту російських товарів та імпорту товарів у Росію в зазначений період у динаміці, а також визначає відсоткове співвідношення втрат через непродаж товарів на світовому ринку. У статті підраховано валову кількість втрат, яких зазнала російська економіка після події 2014 р., внаслідок нереалізації своїх товарів як на українському, так і на світовому ринках. Також зазначені втрати іноземних держав через суттєве падіння реалізації їхнього експорту на російському ринку. В публікації міститься спроба провести кореляцію між політичним складником та економічним, зокрема, торговельним.

Метою статті є дослідження торговельних та фінансових наслідків для Росії після анексії нею Криму та окупації територій на сході України, починаючи з 2014 р. і завершуючи 2020 р.

У статті використано компаративний аналіз товарообігу, експорту та імпорту Росії в динаміці за останні сім років, а також порівняно з 2013 р., котрий брався за основу, адже це був останній рік до анексії Криму та окупації територій на сході України.

В результаті проведеного дослідження виявлено суттєві втрати в експорті російських товарів як на українському, так і на світовому ринках. Найбільшою втратою українського ринку для російських товарів став 2020 р., а найбільшою втратою на світовому ринку російського експорту був 2016 р. Така сама тенденція стосується і товарів імпорту. Найбільшою втратою російського ринку для іноземних товарів був 2016 р., для українських товарів – 2020 р. Проте торговельне сальдо щодо товарообігу з Україною, а також валове сальдо з торгівлі товарами з усім світом залишилися на користь Росії.

Ключові слова: експорт, імпорт, товарообіг, політика, ринок, санкції, товар.

Вступ. Події 2014 р. сколихнули не лише соціальний та політичний простір, а й економічний, зокрема, торговельний. Військовий конфлікт, котрий відбувся (та відбувається й досі) на сході України, а також окупація Криму Росією змінила не лише товарообіг між Україною та Росією, а й перерозподілила його між низкою країн світу, котрі стали заручниками геополітичних змагань активних міжнародних суб'єктів. Вочевидь, агресор мав враховувати такий стан справ та бути готовим до зміни ринку експорту своїх товарів після таких різких дій. Для втілення своїх амбіцій перед Росією повинен був стояти вибір між *політичною доцільністю* таких кроків (зокрема, окупація Криму з метою збереження за собою Чорноморського флоту з відповідними військово-морськими базами, аналог яких коштував би Росії досить дорого; збереження за собою сили як однієї з ключових країн у Чорноморському регіоні та в акваторії Чорного та Азовського морів; недопуск України до союзів НАТО та ЄС у зв'язку з окупованою територією з метою непоширення на південно-західному напрямку ймовірного розташування військових баз Північноатлантичного альянсу тощо) та *економічною доцільністю* (часткова втрата українського ринку зі стратегічним імпортним складником щодо продажу та обслуговування військової техніки й інших компонентів і частин; ймовірні санкції з боку Європи та США та часткова втрата ринку

в цих країнах тощо). Оскільки точних даних, котрі свідчили про те, чи здійснювалися такі прорахунки перед початком агресії щодо України, зокрема про ймовірні втрати в економічному секторі та падіння товарообігу (особливо експорту), немає, цікавим залишається результат таких втрат у сфері торгівлі як на українському, так і на світовому ринках. Саме ці потенційні втрати після анексії Криму та окупації територій на сході України, починаючи з 2014 р., та їхні розрахунки, порівняно з 2013 р., обумовили **мету** даної статті.

Відповідно до поставленої мети визначено такі завдання: 1) здійснити порівняльний аналіз товарообігу Росії з Україною та іншими країнами на світовому ринку у період з 2014 по 2020 рр., порівняно з 2013 р.; 2) виявити втрати/збільшення експорту та зменшення/збільшення російського імпорту за цей період; 3) простежити, впродовж якого часу найбільш ефективно діють санкції на запровадженій об'єкт.

Методи. Найбільш широко під час проведення дослідження кількісних та якісних змін у торгівлі між Росією, Україною та іншими країнами, порівняно з попередніми роками, починаючи з часу анексії Криму в лютому 2014 р. і до 2020 року (останні опубліковані дані), використовувався компаративний (порівняльний) метод у всій його багатогранності та з усіма особливостями. Бралися до уваги статистичні дані різних країн, що стосуються

зовнішньої торгівлі, співвідносились між собою, визначалася відмінність між даними з експорту/імпорту товарів різних країн та встановлювався ланцюжок по роках.

Результати. З початком агресивних дій Росії в Криму та на сході України у першій половині 2014 р. неможливо було спрогнозувати, як вони призведуть до зменшення товарообігу з Україною та рештою країн світу, особливо в питанні експорту своїх товарів за кордон. Адже було невідомо, які країни запровадять режим торговельних санкцій та які саме обмеження російські товари матимуть на їхніх ринках. Все залежало від реакції головних торговельних партнерів Росії на події в Україні після анексії Криму та окупації частини Донбасу. Так, ще у 2014 р. санкції були запроваджені з боку України, США, Канади, Японії, Норвегії, Швейцарії, Австралії, Нової Зеландії та інших країн (загалом 41 країна) [10].

Одним з найбільш болючих кроків для економіки Росії було введення обмежень щодо ввезення низки російських товарів у деякі країни, котрі запровадили санкційну політику через агресивні дії РФ щодо України. Оскільки український ринок був одним із важливих для Росії в доокупаційний період (до 2014 р.), то після окупації Криму цей ринок відреагував досить вагомо, що позначилось на товарообігу між країнами, зокрема на експорті та імпорті товарів між обома країнами.

Так, якщо брати дані Державної служби статистики України, товарообіг між Україною та Росією суттєво зменшився саме після подій 2014 р. порівняно з доокупаційним 2013 р. Згідно зі статистичними даними товарообіг між Україною та Росією складав: (див. рис. 1)

- у 2013 р. – 38,3 млрд дол. (експорт – 15 млрд дол., імпорт – 23,2 млрд дол.);
- у 2014 р. – 22,5 млрд дол. (експорт – 9,8 млрд дол., імпорт – 12,7 млрд дол.);
- у 2015 р. – 12,3 млрд дол. (експорт – 4,8 млрд дол., імпорт – 7,5 млрд дол.);
- у 2016 р. – 8,7 млрд дол. (експорт – 3,6 млрд дол., імпорт – 5,1 млрд дол.);
- у 2017 р. – 11,1 млрд дол. (експорт – 3,9 млрд дол., імпорт – 7,2 млрд дол.);
- у 2018 р. – 11,7 млрд дол. (експорт – 3,6 млрд дол., імпорт – 8 млрд дол.);
- у 2019 р. – 10,2 млрд дол. (експорт – 3,2 млрд дол., імпорт – 6,9 млрд дол.);
- у 2020 р. – 7,3 млрд дол. (експорт – 2,7 млрд дол., імпорт – 4,5 млрд дол.) [3].

Таким чином, можна побачити, що товарообіг між країнами з доокупаційного 2013 р. і по останній 2020 р. зменшився аж на 81%.

Беручи за основу саме 2013 р., варто зазначити те, що, по-перше, це був останній доокупаційний рік порівняно з наступними (окупаційними

роками – 2014–2020 рр.), по-друге, варто врахувати також і те, що 2013 р. був далеко не найуспішнішим у товарообігу між Україною та Росією в доокупаційний період. Так, наприклад, у 2012 р. товарообіг між країнами становив 45 млрд дол., з нього експорт України до РФ – 17,6 млрд дол., імпорт з РФ – 27,4 млрд дол.; у 2011 р. товарообіг між країнами складав 49 млрд дол., з нього наш експорт до РФ – 19,8 млрд дол., імпорт з РФ – 29,1 млрд дол.) [3].

Якщо поррахувати збитки, які від своїх агресивних дій понесла Росія з часу запровадження санкцій з боку України, то вона через зменшення експорту своїх товарів в Україну, порівняно з 2013 р., недоотримала:

- у 2014 р. – 10,5 млрд дол. (втрати 45% проти 2013 р.);
- у 2015 р. – 15,7 млрд дол. (втрати 68% проти 2013 р.);
- у 2016 р. – 18 млрд дол. (втрати 78% проти 2013 р.);
- у 2017 р. – 16 млрд дол. (втрати 69% проти 2013 р.);
- у 2018 р. – 15,1 млрд дол. (втрати 65% проти 2013 р.);
- у 2019 р. – 16,2 млрд дол. (втрати 70% проти 2013 р.);
- у 2020 р. – 18,7 млрд дол. (втрати 80% проти 2013 р.).

Отже, Росія через свої агресивні дії в Україні (окупація Криму і війна на сході України) недоотримала на українському ринку близько 110 млрд дол. порівняно з доокупаційним періодом (2013 р.). Навіть згідно з російськими джерелами втрата російського експорту в Україну в 2014–2020 рр. (порівняно з 2013 р.) складає близько 106 млрд дол. [11]. Не виключено, що Росія цей товар спробувала продати на інших (більш відкритих для неї) зовнішніх ринках та компенсувати ці недостачі або продати частину товарів на внутрішньому ринку, або взагалі частину своїх експортно орієнтованих товарів не продавати ніде.

При цьому варто зазначити, що частка російського експорту в Україну, наприклад, у 2020 р. становила лише 1,3% [1].

Серед російського експорту товарів в Україну у 2020 р. найбільшими за вартістю були: мінеральне паливо, нафта та продукти її перегонки, бітумні речовини, мінеральні воски на суму 2,3 млрд дол. [1], що складає 50,7% усього їхнього експорту в Україну.

Звісно, Україна також зазнала втрат від часткового закриття російського ринку. Так, держава недоотримала від непродажу своїх товарів у Росію:

- у 2014 р. – 5,3 млрд дол. (втрати 35% проти 2013 р.);

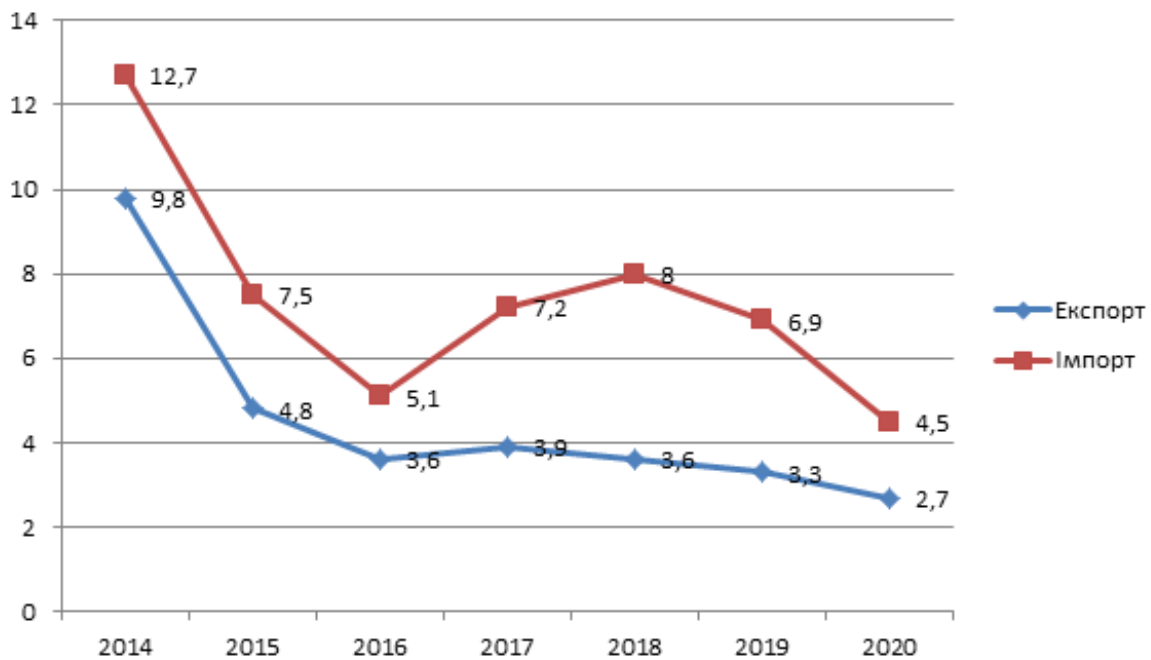

Рис. 1. Експорт та імпорт товарів між Україною і РФ (у млрд дол.)

– у 2015 р. – 10,2 млрд дол. (втрати 68% проти 2013 р.);
 – у 2016 р. – 11,4 млрд дол. (втрати 76% проти 2013 р.);
 – у 2017 р. – 11,1 млрд дол. (втрати 74% проти 2013 р.);
 – у 2018 р. – 11,4 млрд дол. (втрати 75% проти 2013 р.);
 – у 2019 р. – 11,8 млрд дол. (втрати 78% проти 2013 р.);
 – у 2020 р. – 12,3 млрд дол. (втрати 82% проти 2013 р.).

Отже, Україна через обмеження російського ринку для низки наших товарів недоотримала за 2014–2020 рр. 73,7 млрд дол. Втім, це також не означає, що держава не спробувала і не продала ці товари (повністю чи частково) на інших ринках, зокрема, на внутрішньому. Варто наголосити, що це не прямі втрати, а лише недоотримання доходу від непродажу своїх товарів (як державних, так і приватних) на російському ринку. При цьому варто зробити поправку на те, що саме Україна стала жертвою агресії з боку Росії, тому такі наслідки не могли бути прогнозованими для бізнесу та економіки країни загалом.

Варто зазначити і те, що за підсумками 2020 р. частка українських товарів у валовому річному імпорті Росії склала 1,1% [1], а у 2013 р. такий імпорт товарів з України складав 5% (займав 4 місце) [11].

Частка російського експорту в Україну в 2020 р. становила 1,3% [1], а у 2013 р. – 4,4% (6 місце) [11].

Це все дає підстави вважати, що такими поточними відсотками (1,3% їхнього експорту до

України та 1,1% імпорту з України на прикладі 2020 р.) агресор може знехтувати заради вирішення геополітичних цілей в Україні. Адже, на нашу думку, ці відсотки (1,3% та 1,1%) можуть «загубитися» у щорічних коливаннях російського експорту/імпорту, порівняно з їхнім річним товарообігом, і ними можна знехтувати як своєрідною статистичною «похибкою» під час річних підсумків товарообігу на світовому ринку. Єдине, що не повністю входить до цього «нівелювання», це стратегічна важливість низки українських товарів у російському імпорті. Так, у 2020 р. це: «Реактори ядерні, котли, обладнання і механічні засоби та їхні частини» (які Росія придбала в нас у 2020 р. на суму 551,934 млн дол., тобто 20,4% від усього імпорту товарів з України); «Продукти неорганічної хімії, сполуки неорганічних чи органічних дорогоцінних металів, рідкоземельних металів, радіоактивних елементів та ізотопів» (на суму 653,195 млн дол., тобто 24% від імпорту); чорні метали на суму 778,331 млн дол. (тобто 28,8% від імпорту) [1].

Отже, ці три групи товарів складають аж 73,3% (1,98 млрд дол.) від усього імпорту українських товарів до Росії.

Навіть попри суттєве зниження російського експорту в Україну та падіння вітчизняного експорту на російському ринку торговельне сальдо залишається для нас від'ємним. Так, за нашими підрахунками, торговельне сальдо України у торгівлі з Росією в 2014 р. складало для України мінус 2,9 млрд дол.; у 2015 р. – 2,7 млрд дол., у 2016 р. – 1,5 млрд дол., у 2017 р. – 3,3 млрд дол., у 2018 р. – 4,4 млрд дол., у 2019 р. – 3,8 млрд дол., у 2020 р. – 1,8 млрд дол.

Отже, падіння російського експорту до України й українського до РФ сприяло тому, що обидві сторони почали активніше шукати ринки збуту своїх товарів в інших країнах, притому, що товарообіг деяких товарів між країнами залишився, хоч і у значно меншому вигляді.

Окрему увагу слід приділити втраті міжнародних ринків Росією внаслідок економічних санкцій, котрі запроваджені з боку ЄС, США та інших країн проти агресора через її дії в Україні, починаючи з 2014 р.

Якщо взяти динаміку *товарообігу* Росії з країнами світу за цей період, то можна побачити такі зміни:

- у 2013 р. – 842 млрд дол. (візьмемо за основу 100%);
- у 2014 р. – 784 млрд дол. (порівняно з 2013 р. – мінус 58 млрд дол., тобто на 7%);
- у 2015 р. – 526 млрд дол. (порівняно з 2013 р. – мінус 316 млрд дол., тобто на 38%);
- у 2016 р. – 460 млрд дол. (порівняно з 2013 р. – мінус 382 млрд дол., тобто на 45%);
- у 2017 р. – 585 млрд дол. (порівняно з 2013 р. – мінус 257 млрд дол., тобто на 30%);
- у 2018 р. – 688 млрд дол. (порівняно з 2013 р. – мінус 154 млрд дол., тобто на 18%);
- у 2019 р. – 669 млрд дол. (порівняно з 2013 р. – мінус 173 млрд дол., тобто на 20%) [11];
- у 2020 р. – 568 млрд дол. (порівняно з 2013 р. – мінус 274 млрд дол., або на 33%) [1].

Найбільше *товарообіг* у Росії впродовж 2014–2020 рр. (порівняно з 2013 р.) скоротився з такими основними країнами: Німеччиною, Нідерландами, Італією, Україною, Японією, Туреччиною та Польщею.

Особливо чутливим для російської економіки, а отже, і для політики було падіння експорту товарів за кордон. Якщо взяти за основу *експорт* товарів з Росії у досанкційний 2013 р. (527 млрд дол.), то динаміка втрати ринків збуту товарів виглядає так:

- у 2014 р. – 497,4 млрд дол. (порівняно з 2013 р. – мінус 29,6 млрд дол., тобто – 5%);
- у 2015 р. – 343,5 млрд дол. (порівняно з 2013 р. – мінус 183,5 млрд дол., тобто – 35%);
- у 2016 р. – 280,7 млрд дол. (порівняно з 2013 р. – мінус 246,3 млрд дол., тобто – 47%);
- у 2017 р. – 357,8 млрд дол. (порівняно з 2013 р. – мінус 169,2 млрд дол., тобто – 32%);
- у 2018 р. – 449,8 млрд дол. (порівняно з 2013 р. – мінус 77,2 млрд дол., тобто – 15%);
- у 2019 р. – 424,5 млрд дол. [11] (порівняно з 2013 р. – мінус 102,5 млрд дол., тобто – 19%);
- у 2020 р. – 336,3 млрд дол. [1] (порівняно з 2013 р. – мінус 190,7 млрд дол., тобто – 36%).

Якщо підрахувати, скільки разом російський *експорт* втратив (ймовірноше, не був реалізований) на світовому ринку за період з 2014 по 2020 рр., то

це становить 999 млрд дол. Для порівняння, така сума дорівнює 78% від ВВП Росії кризового для неї 2016 р. (1,277 трлн дол., за даними Світового банку [2]. Адже Росія та її влада розраховує, перш за все, на продаж своїх товарів, особливо нафти і газу, за кордон. Варто зазначити, що саме товари групи «*Мінеральні продукти (нафта і нафтопродукти)*» у частці експорту Росії складають в середньому близько 54% (залежно від року це становить 48–58%) серед усіх товарів за кордон [11].

Враховуючи дані щодо втрати ринку своїх товарів на експорті впродовж 2014–2020 рр. (999 млрд дол.) на світовому ринку, зокрема втрату на українському ринку (110 млрд дол.), то частка останнього в такому нереалізованому експорті становить аж 11%. Очевидно, мова йде про суттєве ембарго і санкції, накладені ЄС та іншими країнами світу, за дії Росії в Україні, починаючи з 2014 р.

Варто зазначити, що для будь-якої країни, особливо для Росії, є дуже важливим, скільки вона заробляє на світовому ринку (тобто експорт), ніж скільки на ній заробляють (тобто імпорт). Тому увага до експортної динаміки товарів за кордон є свідченням не лише товарної бази в тій чи іншій країні, а й її участі у світовій торгівлі як рівноправного учасника та міжнародного актора. Суттєве падіння продажу своїх товарів за кордон є показником зменшення товарної бази країни чи санкційного тиску з боку країн-ринків збуту товарів. Саме останнє відображає ситуацію з падінням експорту російських товарів на світовому ринку.

Оскільки скорочення російського експорту відбулося через запровадження санкцій низкою країн світу, то можна простежити сумарну кількість коштів, котрі були втрачені через нереалізацію товарів серед головних країн-партнерів з торгівлі, зокрема через втрату експорту за період з 2014 по 2020 рр., порівняно з експортом у 2013 р.

Так, за нашими підрахунками, найбільше падіння російського *експорту* за ці роки відбулося до: Нідерландів та становить 205 млрд дол.; Італії – 142 млрд дол.; України – 110 млрд дол.; Німеччини – 70 млрд дол.; Польщі – 50 млрд дол., та інших держав.

Окрім суттєвого падіння експорту, внаслідок запроваджених санкцій відбулося значне падіння *імпорту*, зокрема і через запровадження контр-санкцій з боку самої Росії.

Якщо взяти за основу *імпорт* товарів у Росію у доконфліктний (досанкційний) 2013 р. (315 млрд дол.), то динаміка втрати російського ринку для іноземних товарів у наступні роки виглядає так:

- у 2014 р. – 287 млрд дол. (порівняно з 2013 р. – мінус 28 млрд дол., тобто – 9%);
- у 2015 р. – 183 млрд дол. (порівняно з 2013 р. – мінус 132 млрд дол., тобто – 42%);

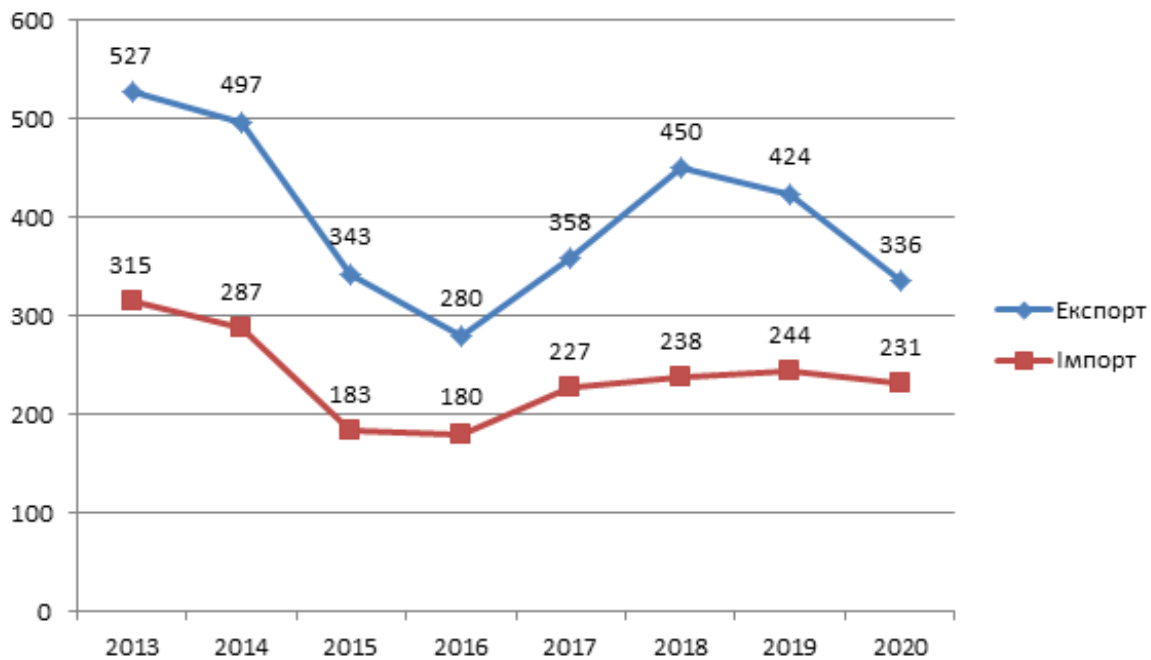

Рис. 2. Експорт та імпорт РФ упродовж 2013–2020 рр. (у млрд дол.)

– у 2016 р. – 180 млрд дол. (порівняно з 2013 р. – мінус 135 млрд дол., тобто – 43%);

– у 2017 р. – 227 млрд дол. (порівняно з 2013 р. – мінус 88 млрд дол., тобто – 28%);

– у 2018 р. – 238 млрд дол. (порівняно з 2013 р. – мінус 77 млрд дол., тобто – 24%);

– у 2019 р. – 244 млрд дол. [11] (порівняно з 2013 р. – мінус 71 млрд дол., тобто – 22%);

– у 2020 р. – 231 млрд дол. [1] (порівняно з 2013 р. – мінус 84 млрд дол., тобто – 27%).

Якщо підрахувати, скільки всього товарів імпорту не було реалізовано на російському ринку в період з 2014 по 2020 рр., то це становить 616 млрд дол. Тут можна простежити таку політику: якщо світ, особливо умовний Захід, обмежує свої ринки для російських товарів, то й Росія обмежує ввезення товарів на свій ринок. Таке взаємне «покарання» відчули на собі як продавці товарів, що їх реалізовували на звичних для себе ринках, так і покупці цих товарів, котрі не в змозі були їх придбати на власному ринку. Це, безумовно, позначилось на економіці як конкретного господарства, так і держав загалом.

За динамікою падіння експорту та імпорту товарів загального вжитку в Росії можна простежити ефективність наслідків санкцій, запроваджених з боку ЄС та інших країн. Так, санкції, котрі запроваджувались впродовж 2014–2015 рр., найбільше стали відчутними для економіки Росії у 2016 р. Саме цього року російський ринок втратив аж 47% свого експорту, а інші країни зменшили свій експорт до Росії на 43%. Це був піковий торговельний тиск санкцій з боку Заходу щодо Росії через події в Україні, починаючи з 2014 р. Оскільки ці санкції

відчутно позначились на економіці не лише Росії, а й низки країн, то вже у наступному, 2017, році почалося збільшення товарообігу між РФ та деякими країнами світу. Так, вже у 2017 р. експорт російських товарів за кордон, а також імпорт збільшилися на 15%. У 2018 р. експорт ще виріс на 17%, а імпорт – на 4%.

Висновки. Втрата експорту російських товарів на світовому ринку впродовж 2014–2020 рр., порівняно з 2013 р., становить 999 млрд дол.

Після подій 2014 р. Росія почала втрачати свій зарібок на експорті товарів за кордон. Найбільш відчутним для економіки став 2016 р., тоді експорт зменшився аж на 47% порівняно з 2013 р.

Найбільше експорт російських товарів зазнав збитків у 2014–2020 рр. в Нідерландах, Німеччині, Україні, Італії та Польщі.

Втрата російських товарів на українському ринку впродовж 2014–2020 рр., порівняно з 2013 р., становить 110 млрд дол.

Імпорт на російському ринку впродовж 2014–2020 рр. зменшився на 616 млрд дол.

Ефект від запроваджених санкцій досягається аж через 1–2 роки, а потім відбувається їх послаблення. Так, санкції, введені у 2014–2015 рр., найбільш негативно позначились на торгівлі, особливо на експорті російських товарів, аж у 2016 р., а потім поступово їхній тиск зменшується, і товарообіг децю зростає (хоча й досі не повернувся у докризовий період 2013 р.).

Торговельне сальдо з Україною, а також зі світом загалом для Росії й досі залишається з позитивним показником, незважаючи на запроваджені санкції.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Внешняя торговля России. URL: <https://russian-trade.com>.
2. Всемирный банк. ВВП (в текущих долларах). URL: data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?end=2019&locale=ru&locations=RU&start=1988.
3. Державна служба статистики України. Географічна структура зовнішньої торгівлі товарами. URL: www.ukrstat.gov.ua.
4. Дорогой Крым: рынок заплатил 179 млрд долларов за присоединение полуострова. URL: web.archive.org/web/20140409070525/http://top.rbc.ru/economics/09/04/2014/916616.shtml.
5. Китай де-факто підтримав санкції Заходу щодо Росії. *Тиждень* 8 лютого 2016 г. URL: <https://tyzhden.ua/News/157958>.
6. Новые санкции ЕС против РФ вступили в силу. РБК. 12 сентября 2014 г. URL: www.rbc.ua/rus/news/novye-sanktsii-es-protiv-rf-vstupili-v-silu-12092014124900.
7. Санкції проти Росії призвели до мільярдних втрат, нові поки не потрібні. 30 січня 2018 р. URL: www.unian.ua/politics/2372142-sanktsiji-proti-rosiji-vje-prizveli-do-milyardnih-vtrat-i-novi-poki-ne-potribni-derjdep.html.
8. Сім країн Європи долучились до продовження санкції ЄС проти Криму. 30 липня 2015 р. URL: www.unn.com.ua/uk/news/1486950-sim-krayin-yevropi-doluchilis-do-prodovzhennya-sanktsiy-yes-proti-krimu.
9. США ввели у дію нові антиросійські санкції. *Українська правда*. 8 листопада 2018 р. URL: www.pravda.com.ua/news/2018/11/8/7197670/.
10. Хара А. Санкционная удавка для Кремля // *Зеркало недели*. 12–19 декабря 2014 г. Выпуск 47. URL: zn.ua/international/sankcionnaya-udavka-dlya-kremlya_.html.
11. Экспорт и импорт России по товарам и странам. URL: ru-stat.com/date-Y2013-2019/RU/import/world.

REFERENCES:

1. Vneshniaia torhoviia Rossyy. <https://russian-trade.com>.
2. Vsemyrniy bank. VVP (v tekuchykh dolarakh). URL: data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?end=2019&locale=ru&locations=RU&start=1988.
3. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Heohrafichna struktura zovnishnoi torhivli tovaramy. URL: www.ukrstat.gov.ua.
4. Dorohoi Krym: rynok zaplatyl 179 mlrd. dol. za prysoedynenye poluostrova. URL: web.archive.org/web/20140409070525/http://top.rbc.ru/economics/09/04/2014/916616.shtml.
5. Kytai de-fakto pidtrymav sanktsii Zakhodu shchodo Rosii. *Tyzhden*. 8 liutoho 2016 r. URL: tyzhden.ua/News/157958.
6. Novie sanktsyy ES protiv RF vstupyly v silu. RBK. 12 sentiabria 2014 g. URL: www.rbc.ua/rus/news/novye-sanktsii-es-protiv-rf-vstupili-v-silu-12092014124900.
7. Sanktsii proty Rosii pryzvely do miliardnykh vtrat, novi poky ne potribni. 30 sichnia 2018 r. URL: www.unian.ua/politics/2372142-sanktsiji-proti-rosiji-vje-prizveli-do-milyardnih-vtrat-i-novi-poki-ne-potribni-derjdep.html.
8. Sim krain Yevropy doluchyls do prodovzhennia sanktsii YeS proty Krymu. 30 lypnia 2015 r. URL: www.unn.com.ua/uk/news/1486950-sim-krayin-yevropi-doluchilis-do-prodovzhennya-sanktsiy-yes-proti-krimu.
9. SShA vvely u diiu novi antyrosiiski sanktsii. *Ukrainska pravda*. 8 lystopada 2018 r. URL: www.pravda.com.ua/news/2018/11/8/7197670/.
10. Khara A. Sanktsionnaya udavka dlia Kremlia. *Dzerkalo nedely*. 12–19 dekabria 2014 g. Vypusk 47. URL: zn.ua/international/sankcionnaya-udavka-dlya-kremlya_.html.
11. Eksport i import Rossyy po tovaram y stranam. URL: ru-stat.com/date-Y2013-2019/RU/import/world.

Trade results of Russia's foreign policy in Ukraine and the world (2014–2020)

Voitenko Yurii Mykolaiovych

orcid.org/0000-0003-3077-2207

PhD in History, Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Political Science
Hryhorii Skovoroda University in
Pereiaslav
Sukhomlinskoho str., 30, Pereiaslav, Kyiv
region, Ukraine

It is compared the turnover, export and import of goods in Russia from 2014 to 2020 in relation to 2013 in this article. The article contains the indicators of exports of Russian goods and imports of goods to Russia in the specified period in the dynamics, as well as the percentage of losses due to non-sale of goods on the world market. The article calculates the gross amount of losses suffered by the Russian economy after the events of 2014 due to non-sales of its goods both on the Ukrainian market and on the world market. The losses of foreign countries due to a significant decline in sales of their exports to the Russian market were also noted. The publication attempts to correlate between the political component and the economic component, in particular – trade. The aim of the article is to study the trade and financial consequences for Russia after its annexation of Crimea and the occupation of territories in eastern Ukraine from 2014 to 2020.

This article uses a comparative analysis of Russia's trade, exports and imports in the dynamics of the last seven years, and also compares with 2013, which was taken as a basis, because it was the last year before the annexation of Crimea and occupation of eastern Ukraine.

As a result of the study, significant losses in the export of Russian goods in both Ukrainian and world markets were revealed. The biggest loss of the Ukrainian market for Russian goods was 2020, and the biggest loss on the world market of Russian exports was 2016. The same trend applies to imported goods. The biggest loss of the Russian market for foreign goods was 2016; for Ukrainian goods – 2020. However, the trade balance with Ukraine, as well as the gross trade balance with the rest of the world, remained in Russia's favor.

Key words: export, import, trade, policy, market, sanctions, commodity.